

29 november 2008

Reactie van de Vlaamse bibliotheken, archieven,
documentatie- en informatiecentra en heemkundige kringen

op het Groenboek van de Europese Commissie
'Auteursrecht in de kenniseconomie'
[COM (2008) 466/3]

*Faro. Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed vzw
Heemkunde Vlaanderen vzw
Luisterpuntbibliotheek
Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken vzw
Vlaams Overlegorgaan inzake Wetenschappelijk Bibliotheekwerk vzw
Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen vzw*

1. INLEIDING

Het nieuwe Groenboek stelt de vraag of de uitputtende opsomming van beperkingen in de Richtlijn betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij (2001/29/EG) leidt tot "een rechtvaardig evenwicht van rechten en belangen [...] tussen de verschillende categorieën rechthebbenden en gebruikers"¹ en bijkomend of het evenwicht dat door de Richtlijn wordt geboden nog overeenstemt met de snel evoluerende omgeving. Verder gaat de Europese Commissie na of de huidige wetgeving onderzoekers, schrijvers en uitgevers voldoende stimuleert om elektronische versies van kennisproducten in omloop te brengen. Met dit Groenboek wil ze dan ook het debat bevorderen over de manier waarop onderzoek, wetenschap, onderwijs en erfgoed optimaal kan worden verspreid in een digitale omgeving.

Onze reactie is het resultaat van een consultatieronde en is gebaseerd op de commentaren van de volgende organisaties:

- FARO: Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed vzw

<http://www.faronet.be/>

- Heemkunde Vlaanderen vzw

<http://www.heemkunde-vlaanderen.be>

- Luisterpuntbibliotheek

<http://www.luisterpunt.be/>

- VCOB: Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken vzw

<http://www.vcob.be/>

- VOWB: Vlaams Overlegorgaan inzake Wetenschappelijk Bibliotheekwerk vzw

<http://www.vowb.be>

- VVBAD: Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen vzw

<http://www.vvbad.be/>

Samen vertegenwoordigen zij voor deze nota de archieven, de documentatiecentra, de erfgoedbibliotheeken, de heemkundige kringen, de openbare bibliotheken en de bibliotheken van onderwijs- en onderzoeksinstituten in Vlaanderen (België).

Bij hun standpuntbepaling hebben de betrokken organisaties zich laten leiden door het maatschappelijk doel van deze instellingen: het zonder winstoogmerk ter beschikking stellen van informatie en cultuurproducten aan een breed publiek. Dit houdt ook in het bewaren om de toegang te verzekeren voor zowel de huidige als de toekomstige gebruikers. Dit is essentieel in een open, democratische en inclusieve samenleving en een voorwaarde voor een performante kenniseconomie.

De genoemde organisaties erkennen dat de verdere ontwikkeling van de kennissamenleving een uitdaging vormt voor het auteursrecht, dat de ontwikkeling en verspreiding van de kennis in die economie iedereen ten goede hoort te komen en dat het een absolute voorwaarde is dat (eind)gebruikers materiaal kunnen hergebruiken en kunnen delen om die kenniseconomie te stimuleren.

Met deze gezamenlijke reactie uiten deze organisaties de uitdrukkelijke wens dat het voorliggende Groenboek voor een eerste maal werkelijk zal leiden tot effectieve uitbreidende maatregelen ten gunste van het algemeen belang en niet weerom een startpunt zal zijn om te komen tot een verdere uitbreiding van het monopolie van de rechthebbenden. Ons document is een pleidooi voor een duidelijke, geharmoniseerde en afdwingbare minimumset van beperkingen vanuit Europa met een oog voor de grondslagen van onze democratische samenleving. Hierbij is de rol van de Europese Commissie cruciaal en onontbeerlijk.

Het stimuleren van kennisverbetering, van verbreiding van de Europese cultuur en geschiedenis, het in stand houden en bewaren van het Europees cultureel erfgoed zoals

¹ Overweging 31.

gesteld in artikel 151 van het EG-verdrag behoren tot de kerntaken van archieven, bibliotheken, documentatiecentra en erfgoedorganisaties. Zij moeten, zonder uitholling van het auteursrecht, over juridische middelen kunnen beschikken om hun maatschappelijke opdracht te kunnen vervullen. Bewaring, formaatmigratie, geavanceerde ontsluiting en indexatie van de gegevens zijn hiertoe essentiële middelen.

Het feitelijk monopolie van de rechthebbenden is trouwens veel sterker dan vaak wordt gesteld. Een voorbeeld hiervan is de verlenging van de beschermingstermijn van muziekopnames. Uiteindelijk gaat het om het exploiteren van enkele succesnummers. Tegelijk daarmee zullen echter vele andere geluidsoptnames verdwijnen uit het publiek domein. Vrije toegang tot cultuur- en informatieproducten is echter essentieel voor een dynamische, creatieve en economisch competitieve samenleving.

Voor de ongelijkwaardigheid van de betrokken partijen hoort een aandachtspunt te zijn voor de Europese overheid. Het auteursrecht is een exclusief recht en afgezien van wettelijk geregelde beperkingen hebben gebruikers geen enkele macht om hun recht op informatie of cultuurbeleving af te dwingen. Hierin moet de Europese overheid een initiërende en stimulerende rol spelen. Zij is het die als goede huisvader toezicht hoort te houden op een zo ruim mogelijk publiek domein. Zo niet ondergraaft zij haar eigen initiatieven (cfr. Europeana).

Vanuit het standpunt van de erfgoedinstellingen geven wettelijke bepalingen precies omwille van de ongelijke krachtsverhoudingen meer zekerheid dan contractuele afspraken. Zo moeten verweesde werken online kunnen worden gezet. Projecten als i2010: Digital Libraries benadrukken ook het belang en de noodzaak van het online beschikbaar stellen van Europees cultureel erfgoed.

De uitzonderingen vastgelegd in richtlijn 2001/29/EG mogen geen onveranderlijke canon worden voor de toekomst, maar moeten telkens weer getoetst worden op hun maatschappelijke en technische relevantie. De bestaande uitzonderingen moeten, wanneer dat nodig is, aangevuld worden met nieuwe uitzonderingen.

Het instrumentarium moet loskomen van een concrete technologie en techniekonafhankelijk bepaald worden. Zo is het onderscheid tussen print en digitaal vandaag een irrelevant onderscheid. Het is de inhoud die telt en niet het formaat waarin die inhoud is opgeslagen. Ook de plaats van raadpleging van materiaal is irrelevant: on-site of off-site is een kunstmatige opdeling. Evenmin is het tijdsaspect nog relevant. Werkomgeving, studieplek en privécontext lopen helemaal in elkaar over. De wereld schakelt massaal over op mobiele apparatuur. Gebruikers verwachten toegankelijkheid, waar ze zich ook bevinden. Het niet toegankelijk maken van collecties van thuis uit beperkt de kansen van onze jongeren en die van het onderwijs en de cultuurbeleving in Europa. Het staat in schril contrast met de belangrijke realisatie en aanpak van Europeana.

Wanneer in dit document wordt gesproken over archieven, bibliotheken en documentatiecentra, dan wordt er bedoeld op die instellingen die voor het publiek toegankelijk zijn en die noch direct noch indirect commercieel of economisch voordeel beogen. De antwoorden zijn hieronder gegeven in de volgorde van de vragen zoals gesteld in het Groenboek.

2. ANTWOORD OP DE BEVRAGING

- ALGEMENE VRAAGSTUKKEN

1. Moeten contractuele afspraken tussen rechthebbenden en gebruikers over de toepassing van auteursrechtbeperkingen worden aangemoedigd of moeten daarvoor richtsnoeren worden opgesteld?

Contractuele afspraken zijn geen goede oplossing.

Daar moeten wel degelijk richtsnoeren voor worden opgesteld. De krachtverhoudingen tussen enerzijds de monopolies van de rechthebbenden en anderzijds de rechten van de gebruikers zijn te ongelijk om dit aan contractuele afspraken over te laten. Het is de opdracht van de overheid om te zorgen dat er evenwichtiger verhoudingen ontstaan tussen rechthebbenden en de instellingen met een maatschappelijke opdracht zoals deze die vertegenwoordigd worden door de ondertekenende organisaties.

De wijze waarop de beperkingen en uitzonderingen op het auteursrecht in de Richtlijn zijn geformuleerd, geven vaak aanleiding tot rechtsonzekerheid. Door het formuleren van duidelijke, voldoende ruime en afdwingbare uitzonderingen moet de Europese wetgever een evenwicht zien te vinden tussen de belangen van de rechthebbenden enerzijds en deze van de gebruikers anderzijds. De wettelijke beperkingen zouden onder geen beding weggecontracteerd mogen worden. Hier is een nadrukkelijke rol weggelegd voor de Europese Commissie.

2. Moeten contractuele afspraken tussen rechthebbenden en gebruikers over andere aspecten niet onder de auteursrechtbeperkingen vallen, worden aangemoedigd of moeten daarvoor richtsnoeren of modellicenties worden opgesteld?

Contractuele afspraken en modellicenties bieden onvoldoende garanties aan de gebruikers.

De richtlijn zelf moet een helder, generiek kader creëren rekening houdend met de noden van de samenleving (onderzoek, wetenschap, onderwijs en cultureel erfgoed) en de quasi onmogelijkheid van het publieke domein om zichzelf te organiseren. Specifieke richtsnoeren en modellicenties zullen nooit de markt en de technische evolutie op de voet kunnen volgen. Modellicenties zijn bovendien niet bindend en bieden dus onvoldoende garanties voor de gebruikers en hun vertegenwoordigers. De Europese overheid moet ervoor zorgen dat (her)gebruik van cultureel erfgoed en kennis gewaarborgd zijn.

3. Is een benadering op basis van een opsomming van niet-verplichte beperkingen passend in het licht van de evoluerende internettechnologie en de heersende economische en sociale verwachtingen?

Neen

Een minimumset van verplichte beperkingen is nodig.

Meer nog, verdere harmonisatie van de lijst van beperkingen op Europees en op wereldniveau wordt onafwendbaar willen we in dit snel evoluerende internettijdperk het vrije verkeer van kennis en informatie over de grenzen heen niet belemmeren. Binnen de Europese Unie is dit vrije verkeer een voorwaarde voor de verdere ontwikkeling van de interne markt.

Wat betreft de kwaliteit van de beperkingen is er een onderscheid te maken tussen die beperkingen die constitutioneel van aard zijn omdat ze rechtstreeks raken aan de basis van de democratische en sociale samenleving, en die welke repercussies hebben voor het goed functioneren van een interne markt.

Die basisset zou niet mogen worden weggecontracteerd of gehinderd door technische beschermingsmaatregelen en zou in alle lidstaten verplicht dienen te worden overgenomen.

We mogen ons ook niet fixeren op de huidige limitatieve lijst van beperkingen, maar moeten ruimte scheppen voor de steeds verder reikende technologische en maatschappelijke evolutie.

4. Dienen bepaalde categorieën van beperkingen verplicht te worden gesteld om meer rechtszekerheid te waarborgen en de begunstigen van de beperkingen een betere bescherming te garanderen?

Ja

5. Zo ja, welke?

Wettelijke verplichtstelling zou moeten voor de in vraag 3 aangehaalde constitutionele beperkingen en dat vanwege hun fundamentele belang voor de democratische samenleving. Het gaat hier om het citaatrecht, de persovername-exceptie, de onderwijs- en wetenschapsbeperking, de bibliotheekuitzondering en de beperking ten behoeve van gehandicapten. Daarenboven is er nog steeds het uitdrukkelijke pleidooi voor meer eenheid in Europa op het gebied van de uitzonderingen. Deze moeten bovendien zoveel als mogelijk techniekonafhankelijk geformuleerd worden. Zo niet zullen ze niet werkbaar blijven in de toekomst.

De driestappentest zoals geformuleerd in artikel 5, §5 van richtlijn 2001/29/EG biedt op zich onvoldoende rechtszekerheid. In fine kan enkel de rechter uitmaken of de rechten geschonden zijn. Dat is een te precare basis voor beslissingen die organisaties moeten nemen.

- SPECIFIEKE VRAAGSTUKKEN

2.1. Beperking ten gunste van bibliotheken en archieven

6. Dient de beperking voor bibliotheken en archieven ongewijzigd te blijven omdat de uitgevers zelf onlinetoegang tot hun catalogi zullen ontwikkelen?

Neen.

Wellicht is de juiste interpretatie van catalogi hier 'collecties'.

Bibliotheken hebben meer in huis dan dat wat terug te vinden is in de catalogi of collecties van uitgevers. Samen met archieven, documentatiecentra en erfgoedinstellingen hebben zij de opdracht in te staan voor bewaring op lange termijn en voor digitalisering van hun collecties (cfr. projecten in het kader van i2010 Digital Libraries). Dat uitgevers en (andere) rechthebbenden hun catalogi of collecties online beschikbaar stellen, staat volledig los van de genoemde plicht van die instellingen en is geen reden om de beperking voor archieven en bibliotheken ongewijzigd te laten.

Bovendien kunnen uitgevers verdwijnen terwijl de publieke instellingen die wij vertegenwoordigen, geacht worden het cultureel erfgoed blijvend ter beschikking te stellen en zorg te dragen voor het publiek domein.

Cruciaal voor bibliotheken, documentatiecentra en erfgoedinstellingen is ook dat ze in staat gesteld worden om zowel hedendaags materiaal als erfgoed op een gebruiksvriendelijke wijze ter beschikking te stellen. Het publiek zoekt niet op basis van uitgeversfondsen, maar wel op basis van referenties, onderwerpen, ideeën of interesses. De rechthebbenden hebben er alle belang bij dat deze instellingen blijvend investeren om op creatieve wijze hun collecties onder de aandacht te brengen van het publiek. Dit houdt ook in dat ze de gebruiker kunnen dienen via het internet, waar deze zich ook bevindt.

7. Moeten voor het publiek toegankelijke bibliotheken, onderwijsinstellingen, musea en archieven licentieregelingen aangaan met de uitgevers om de toegankelijkheid van de werken te verhogen? Zijn er voorbeelden van succesvolle licentieregelingen voor de online toegang tot bibliotheekverzamelingen?

Hierbij dient verwezen naar het antwoord op vraag 1 inzake de bestaande ongelijkheid op het niveau van de contractanten. Bibliotheken, documentatiecentra en erfgoedinstellingen kunnen niet voldoende wegen op de licentieregelingen. Licenties houden ook onvoldoende rekening met specifieke noden van de erfgoedpraktijk. Licenties zijn ook niet zaligmakend: denk maar aan de gevallen waarin de uitgever niet de drager is van de digitale rechten of de situaties waarin archieven dagboeken en privébriefen digitaliseren waarbij de rechthebbenden niet gerepresenteerd (kunnen) worden door beheersvennootschappen.

Deze vraag legt meteen ook een rechtstreeks verband met vraag 19 (cfr. infra) Grotere efficiëntie en rechtszekerheid zou er zijn als licentieregelingen rekening moeten houden met onontwijkbare wettelijke beperkingen.

8. Moet het toepassingsgebied van de beperking voor publiek toegankelijke bibliotheken, onderwijsinstellingen, musea en archieven worden verduidelijkt met betrekking tot:

a. formaatwijziging;

b. het aantal kopieën dat toegestaan is volgens de beperking;

c. het scannen van volledige verzamelingen in het bezit van bibliotheken?

Neen

Er mogen geen beperkingen te zijn op het vlak van formaatwijzigingen en op het vlak van aantal kopieën om de papieren en digitale collecties te bewaren voor de toekomst.

Scannen is van groot belang voor preservering (niet alleen bij verval maar ook uit voorzorg) en ontsluiting binnen de erfgoedinstelling. Het is de eerste stap naar digitale ontsluiting. Indien ingegeven vanuit behoudsoverweging moet dit kunnen zonder enige beperkingen. Het staat los van beschikbaarstelling.

Toch moet beschikbaarstelling aan het publiek onder beperkingen mogelijk worden gemaakt.

9. Dient de wet te worden verduidelijkt in verband met de vraag of het scannen van werken in het bezit van bibliotheken met het doel om de inhoud ervan doorzoekbaar te maken op het internet, buiten het toepassingsgebied valt van de huidige beperkingen op het auteursrecht?

Ja

Het doorzoekbaar maken van de inhoud van werken moet mogelijk worden gemaakt als de uitgever daarin zelf niet heeft voorzien. Doorzoekbaar maken is niet hetzelfde als ter beschikking stellen van full text documenten. Voor zover de materialen nog commercieel beschikbaar zijn, is het vindbaar maken ervan een vorm van publiciteit die de rechthebbenden alleen maar ten goede kan komen.

Het antwoord op deze vraag vooronderstelt dat het scannen van volledige werken in erfgoedinstellingen (cfr. vraag 8) kan en mogelijk wordt gemaakt.

10. Is er nog een wettelijk instrument van de Gemeenschap nodig om het probleem van de verweesde werken te behandelen, dat verder gaat dan de Aanbeveling van de Commissie van 24 augustus 2006 (2006/585/EG)?

Ja

En er is nog meer nodig in het geval er een uitbreiding van de beschermingstermijn zou komen. Immers: hoe langer die termijn, hoe meer rechthebbenden, hoe groter de kans dat ze maar heel moeizaam of zelf helemaal niet meer opgespoord kunnen worden. Daarom alleen al is een verlenging van de bescherming op zijn minst gezegd problematisch.

11. Indien dat het geval is, moet dit dan gebeuren via een wijziging van de Richtlijn van 2001 betreffende het auteursrecht in de informatiemaatschappij of via een afzonderlijk instrument?

Via een wijziging van de richtlijn.

12. Hoe moeten de grensoverschrijdende aspecten van het vraagstuk van de verweesde werken worden aangepakt om ervoor te zorgen dat de oplossingen waarvoor in de verschillende lidstaten wordt gekozen in de hele EU worden erkend?

Diligent search is niet altijd haalbaar. Om deze materie ten gronde op te lossen zal alleen Europese regelgeving soelaas kunnen brengen. Bestaande regelingen waarbij de *diligent search* wordt afgekocht via licentiecontracten met de collectieve beheersorganisaties (cfr. vraag 8) zijn pragmatische oplossingen maar ze bieden geen juridische zekerheid. Zelfregulering voldoet niet aangezien de beheersvennootschappen geen personen kunnen vertegenwoordigen die geen lid zijn. Collectieve licenties kunnen dus de inbreuk bij gebruik in se niet opheffen.

Een degelijke regeling moet het probleem van de verweesde werken allereerst onderkennen. Vervolgens moet zo'n wettelijke regeling rekening houden met massadigitaliseringsprojecten die steeds vaker zullen voorkomen. Het probleem van de verweesde werken hindert op dit ogenblik bijvoorbeeld het Europeana-project. Bijkomend geldt dat hoe langer het auteursrecht zal gelden, hoe groter de problemen worden (cfr. vraag 10).

Die geharmoniseerde EU wetgeving laat dus best niet lang meer op zich wachten wil ze haar eigen initiatieven zoals i2010 Digital Libraries niet ondermijnen. Verder dient gecoördineerd werk gemaakt te worden van vrij toegankelijke databanken met informatie over de al dan niet vindbare rechthebbenden van verweesde werken.

Om alle aangehaalde redenen ligt hier bij uitstek een taak voor de Commissie.

2.2. Beperking ten behoeve van mensen met een handicap

13. Moeten mensen met een handicap licentieregelingen sluiten met de uitgevers om hun toegang tot werken te verbeteren? Zo ja, welke vormen van licentieregeling zouden hier het beste passen? Bestaan er al licentieregelingen om mensen met een handicap een betere toegang te verlenen tot werken?

Vanuit de context van de Universele Verklaring van de Mensenrechten (UNO 1948) is elke gebruiker gelijk. Elke licentieregeling zou daarvan moeten uitgaan en geen extra ongelijkheden creëren.

De argumenten zoals aangedragen in het antwoord van vraag 1 gelden ook hier.

14. Dienen er dwingende voorschriften te zijn die bepalen dat werken in een welbepaald formaat beschikbaar moeten worden gemaakt voor mensen met een handicap?

Neen.

Er dienen geen specifieke formaten gedefinieerd te worden.

Wel moet er een verplichting zijn om werken beschikbaar te stellen in een courant gebruikt formaat, zodat omzetting naar een ander formaat makkelijk mogelijk wordt.

15. Moet er een verduidelijking komen dat de huidige beperking voor mensen met een handicap van toepassing is op andere handicaps dan visuele en auditieve handicaps?

Alle (erkende) gehandicapten hebben recht op toegang tot informatie en cultuurproducten. Dat kan ook slaan op andere vormen van handicap dan visuele of auditieve beperkingen.

Gelijke toegang tot informatie is een verplichtende opdracht, ongeacht of het nu handelt om een tijdelijke dan wel om een permanente handicap. Het Groenboek onderschrijft een maximale deelname aan de snel evoluerende kenniseconomie. Dit houdt maximale toegang en mogelijkheden in voor iedereen (cfr. de Universele Verklaring van de Mensenrechten).

16. Zo ja, welke andere handicaps moeten worden opgenomen als zijnde relevant voor de verspreiding van kennis via het internet?

Elke handicap die toegang tot informatie of cultuurproducten verhindert, is een handicap. Het is dus veel eenvoudiger rekening te houden met alle erkende gehandicapten zoals geponeerd in ons antwoord op vraag 15.

17. Moeten de nationale wetgevingen verduidelijken dat aan de begunstigden van de beperking voor mensen met een handicap geen vergoeding mag worden gevraagd voor het gebruik van een werk om dit in een toegankelijk formaat te laten omzetten?

Ja.

Een vergoeding vragen louter voor omzetting is onethisch en discriminerend.

18. Moet Richtlijn 96/9/EG betreffende de rechtsbescherming van databanken een specifieke beperking bevatten ten gunste van mensen met een handicap die zowel zou gelden voor originele als sui generis databanken?

Uiteraard.

2.3. Beperking ten gunste van onderwijs en onderzoek

19. Moet de wetenschappelijke en onderzoeksgemeenschap licentieregelingen afsluiten met uitgevers om hun toegang tot werken voor onderwijs- en onderzoeksdoeleinden te verbeteren? Zijn er voorbeelden van succesvolle licentieregelingen die het online gebruik van werken voor onderwijs en onderzoek mogelijk maken?

Reeds jarenlang is het sluiten van licentieovereenkomsten tussen enerzijds de wetenschappelijke onderwijs- en onderzoeksinstituten (en vandaag ook steeds meer ook erfgoedinstellingen, documentatiecentra en openbare bibliotheken) en anderzijds de uitgevers, een gebruikelijke praktijk. Sinds enige tijd is er Open Access als alternatief, vaak naar voor geschoven als de beste praktijk. We verwijzen hier naar de principes van het Budapest Open Access Initiative.² Een initiatief dat dit illustreert is het huidige pilootproject rond Open Access dat de Europese Commissie leidt in het zevende kaderprogramma (FP7).

Het is derhalve gerechtvaardigd te eisen dat de wettelijke uitzonderingen gerespecteerd moeten worden en niet weggecontracteerd mogen worden. We verwijzen hierbij naar ons antwoord op vraag 7.

Vele consortia hebben modellicenties (die beantwoorden aan Amerikaanse en Europese standaarden) maar uitgeverslicenties verschillen zowel op het gebied van wie toegang krijgt tot welke inhoud, hoeveel en welk materiaal digitaal mag worden opgeslagen, of men mag printen van deze inhoud etc. Een voorbeeld van wat een passende licentie zou kunnen zijn, betreffen die overeenkomsten waarbij het toegestaan is pre-prints in institutionele depots/repositories op te nemen.

Licenties zouden alleen de feitelijke levering van het digitale materiaal moeten regelen. Het gebruik van het materiaal zou volledig onder de uitzondering ten behoeve van onderwijs en onderzoek moeten vallen.

20. Moet de beperking voor onderwijs en onderzoek worden verduidelijkt om tegemoet te komen aan moderne vormen van leren op afstand?

Ja, maar in feite is de huidige formulering duidelijk genoeg.

Afstandslernen maakt volwaardig deel uit van leren. Toegang tot informatie moet, zoals eerder vermeld, techniek- en plaatsonafhankelijk zijn. Dit moet geïntegreerd worden in de uitzonderingen voor onderwijs en onderzoek en is in die context van bijkomend belang voor de concurrentiepositie van de Europese Unie op internationaal vlak.

21. Moet er worden verduidelijkt dat de beperking voor onderwijs en onderzoek niet alleen betrekking heeft op materiaal dat in klaslokalen of onderwijsinstellingen wordt gebruikt, maar ook voor gebruik van werken voor thuisstudie?

Zie ook het antwoord op vraag 20.

Het moderne kantoor is digitaal waarbij het onderscheid tussen privé, werk of onderzoek en studie gaandeweg vervaagt en dus onhoudbaar is. Levenslang leren

² <http://www.soros.org/openaccess/read.shtml>.

is alleen mogelijk indien de begrenzings van de (digitale) leer- en werkomgeving ook aangepast worden aan de gangbare realiteit. Afstandsleren en afstandsonderzoek gebeuren daar waar de computer staat: dus overal. De richtlijn moet zich aanpassen aan de realiteit van vandaag; anders zal ze als volkomen wereldvreemd worden ervaren en door de gebruikers zelf massaal uitgehouden worden.

22. Moeten er verplichte minimumvoorschriften komen ten aanzien van de lengte van de uittreksels van werken die gereproduceerd of beschikbaar gesteld mogen worden voor onderwijs- en onderzoeksdoeleinden?

Neen.

Het zou bovendien onmogelijk zijn om minimumvoorschriften ter zake op te stellen. Hier volstaat de driestappentest.

23. Moet er een verplichte minimumvereiste zijn dat de beperking zowel betrekking heeft op onderwijs als op onderzoek?

Onderwijs en onderzoek zijn in vele gevallen (vb hogescholen en universiteiten) onlosmakelijk met elkaar verbonden. De vereiste is dan ook dat die twee met elkaar verbonden blijven en kunnen genieten van dezelfde uitzonderingen.

2.4. Beperking voor door de gebruiker gemaakte inhoud ("user generated content")

24. Moeten er nauwkeuriger regels zijn over de handelingen die eindgebruikers al dan niet mogen verrichten wanneer ze gebruik maken van materiaal dat door het auteursrecht is beschermd?

Neen.

Het auteursrecht geldt voor iedereen.

Wel bestaat er een grote behoefte aan erkenning door de Europese overheid van de mogelijkheden van Creative Commons en haar gebruiksvriendelijke licenties. In het kader van deze licenties is er nood aan duidelijkheid over het onderscheid tussen commercieel en niet-commercieel gebruik.

25. Moet er in de Richtlijn een beperking worden opgenomen voor door de gebruiker gemaakte inhoud?

Neen.

Het is juridisch onmogelijk en bovendien ook niet wenselijk om onderscheid te maken tussen werken gecreëerd door eindgebruikers en door andere (al dan niet professionele) makers. Oorspronkelijkheid is immers het enige beslissende criterium voor auteursrechtelijke bescherming en dat kan van overal komen.